

PERTSONAIA

MIKEL HIRIBARREN

«Iparraldeak estimu handiegia die kanpoko aberatsei»

“..Eta indarrak ongi errotuz, gure sustriak lurrari lotuz...”.

| SUSTRAI COLINA |

Argazkiak: Dani Blanco

Apezgai ikasketak egin zenituen...

Hemengo giroak horretara bultzatzen zuen. 10-11 urterekin sartu ginen azken belaunaldia izango da gurea. Baxoaren ondotik atera nintzen. Nekazaritza edo beste edozer egitea ez zitzaidan inporta, baina ezjakintasunak ordu-

ko nekazal mundua menpean atxikitzen zuela sinesten nuenez, argitasuna ukan eta ikasketak egitea garrantzitsua zitzaidan. Dena errateko, kontraesan bat nuen, uste bainuen jakitateak ematen zuela boterea, eta garai hartan ez genuen botererik nahi! Urte pare batez

MIKEL HIRIBARREN

soziologia ikasi nuen eta handik soldaduskara deitu ninduten. Soldaduska errefusatu eta kontzientzia-eragozle figura baliatuz, Zuberoko elkarte batean aritu nintzen nekazari ttikiei laguntzen. 1980ko martxoaren 26an itzuli nintzen gurasoen etxaldera lanera. Adiskide artzain batek, gainean zeraman bonba lehertuta, bizia galdu berri zuen Baionako ospitalean. Militantzia urteak ziren, bai Euskal Herrian, bai nekazal ofizioan. Herri askotan gazteria mobilizatzen hasia zen lana berreskuratu eta baserri mundua gure eskuekin erabiltzeko. Ordukoak dira ELBren inguruko sortze gogoetak, kooperatiben mugimendua, IK-ren hastapenak, kultur giro baten lehertzea... 1975etik 1980rako urteak biziki emankorrak izan dira Iparraldean. Hala, militantzia molde bat zen nekazaritzan abiatzea.

Laborantza molde jakin batean abiatzea izanzen militantzia, ezta?

Ez zen baitezpada hauturik. 1980an hemengo baserriak ez ziren merkatuko dinamikan sartuak, etxez etxeko ekoizpena zen nagusi. Ondoko hamar urteetan hasi gara. Frantziako beste eskualdeekin konparatuz, ohargarria da Iparraldean jende anitz egon dela biziki etxalde egitura hertsia eta ttipietan. Politikari guziek erraten dute laborantzari dagokionez ere oso bereziak garelara. Gainontzeko eskualdeetan laborantzatik bizi ahal izateko 70 edo 100 hektarea behar dituzte, hemen 15 edo 20rekin bizitzea posible dela frogatu dugu. Denek miresten dute hemengo dinamika, baina ez dute asmorik beste eskualdeetan bultzatzeko. Hastapenetik Frantziako logikan sartu izan bagina batek daki zer izanzen ginatekeen orain. Merkatuaren dinamikan gibelapenez sartu izanak salbatu gaitu, agian. Gibelatik jiteak sekulako abantaila ematen du batzuetan.

Bigarren Mundu Gerraren ondotik, ekoizteagatik ekoiztearen mentalitatea inposatu eta munduari jaten emateko misioa hartu zuen beregain Frantziako laborantzak. Zer gelditzen da egun?

Orduan milioika laborari zeuden Frantzian, 500.000 gelditzen dira egun. Beste modu batean jokatu balitz, enpleguak lehenetsi balira, arras beste nekazaritza eredu bat sortuko zen. Baina garai hura berezia zen, industriak besoak behar zituen lanerako, eta laborariek fidagarriak izaki, erraxki erakarri zituen. Hori aspaldi bukatu zen, alta, industriak ez du jada laborarien besorik behar, eta nekazaririk ez da gelditzen. Nola uzkali egoera? Nola konbentzitu politikariak beste eredu batera joateko tenorea dela? Confédération

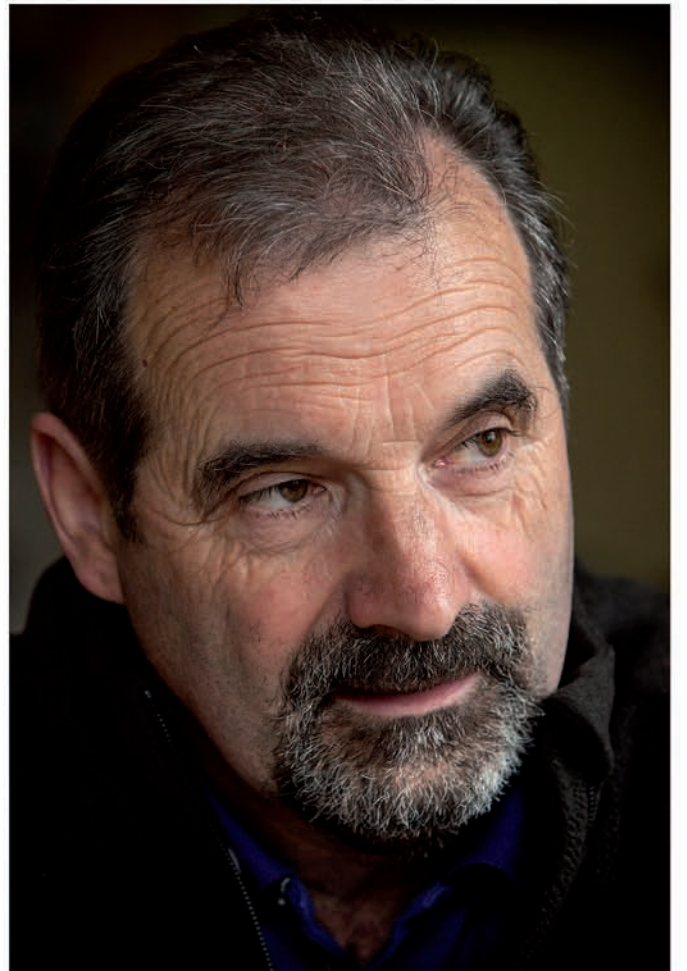
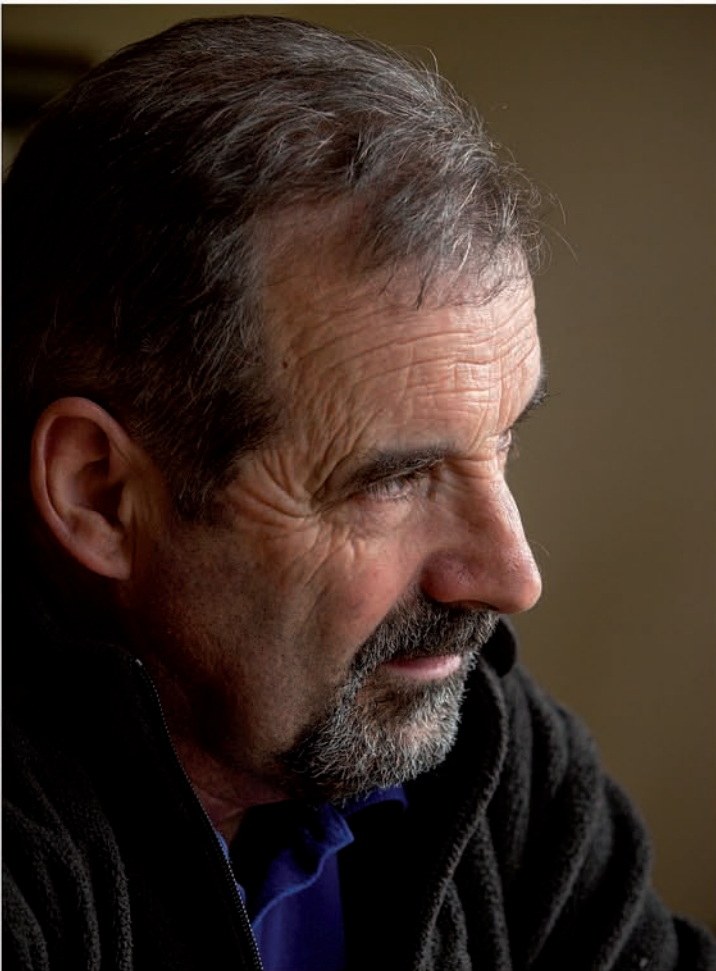
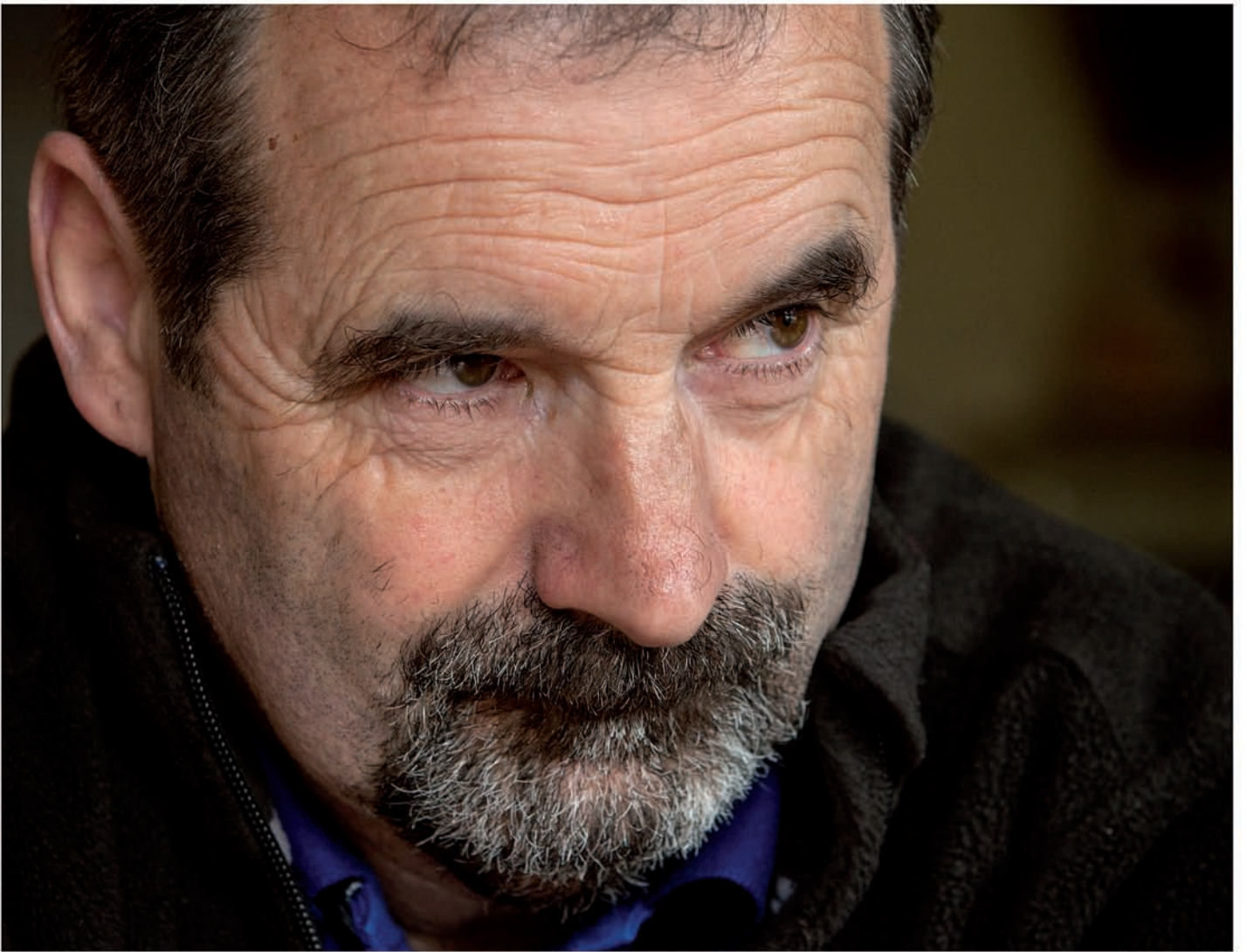
Paysanne eta ELBk nekazaritza herrikoi eta iraunkorra proposatzen dugu. Pikoan den modelo da, gizon-emazteak laborantzan atxiki edo berriz lurrari lotzen dituen, eta Via Campesinatik datorren elikadura burujabetzarekin bat egiten duena. Ahalak ez dira eskas. Frantzia bezalako herrialde batean 10 bilioi euro banatzen dira urtero Europatik. Banaketa sistema justuagoa balitz, ez balitz lur eta abere kopuruaren araberakoa, arras bestelako bazterrak behar genituzke hemendik hamar urte baino lehenago. Baina politikariek hazkunde ekonomikoa baizik ez dute miresten, Frantziako kanpo-ekonomiaren orekaren izenean baitezpadakoa omen da esportazioa atxikitzea, eta denek uste dute laborari mundu hau bakandu behar dela herrialde moderno bat izateko. Hori guti ez eta Frantziako sindikatu nagusia, FNSEA, horren hazle da, eta multinazionalen sareak ilunpetan gauzka.

Laborantza politikak politikari eta multinazionalak pentsatzen dituzteno, nola egin argi ilunpetan?

Zaila da, laborantza politikak ez baitituzte politikari eta firma handiek soilik egiten, heien esku diren laborarien laguntza dute. Gurean, ez dakit gure kontra ditugun ordezkariak firmen esku ote dauden, baina Frantzian, ofizioaren lidergoan diren nekazariak, gobernuarekin eskuz esku doazenak, gisa batez edo bestez firmen menean dira. Horrek noraez eta zentzugabekeria ulertezinak sortzen ditu. Iparraldean, badira gure lurraldearen guttiz aurkakoa den FNSEAREN politika promozionatzen duten laborari ordezkariak, pribatuan aterabidea laborantza herrikoi eta iraunkorra dela onartzen dutenak. Zentzu horretan, Frantziak berriki arto GEOak (Genetikoki Eraldatutako Organismoak) debekatu izana sekulako garaipena da. Ez da guti jendarte eta laborari mundu batek multinazionalen mamua gibelaraztea. Alabaina, multinazionalen aurkako guda ez da sekula bukatzen. Europa eta Amerikako Estatu Batuen arteko tratu ekonomikoak dira horren

NORTASUN AGIRIA

Mikel Hiribarren. Itsasun sortua 1956an. Itsasuko Aroztegia etxaldeen laborari, ELB-ko militante nekazari eta 2013tik Frantziako Confédération Paysanne-ko idazkari nagusia da. 1998an, auzoko beste hiru laborarirekin, Basaburuko Saskia izeneko kontsumo talde edo AMAP modukoa sortu zuen, lehenetarikoa Euskal Herrian. Azken hamarkadetako laborari borroken ulertzeko ezinbesteko erreferentzia.

OFF THE RECORD

Etxean daukaguna

Azken hiru mende eta erdietan odol berekoak aterpetu dituen Aroztegia etxaldean hartu gaitu Mikel Hiribarrenek. Mami gehiago ez eman izanaz dolu, idatziz ahoz baino hobeki moldatzen dela desenkusatu da, elkarrizketa eta argazki saioaren artean, gazta saltzera abiatu delarik. Iparraldeko dinamikaren balioaz ohartzeko ez dagoela kanpora ateratzea bezalakorik, hemen ohartu ez arren Mixel Berhocoirigoin José Bovéren pareko mitoa dela... Alegia, deus ez esanda-koek oihartzun egiten didate oraindik. Noiz jabetuko gara etxean daukagunaz?

zenuten 1998an. Gauza simple, zentzuzko eta logikoenak dira alternatibak?

Belaunaldi berriko lau laborari ginen auzoan, elkarrekin zerbait egiteko asmoa genuenak. Ez genuen merkatuetan hainbeste denbora galtzeko gogorik baina bai jendearekin tratu zuzena atxiki eta lantzekoa. Gure saskiak etxeetara eramateko formula ezarri genuen plantan, eta garai hartan modaz kontrakoa bazen ere, orain AMAPen loraldi beteak gara. Dena den, nekeza izan da AMAPak martxan ezartzea. Jendeak indar berezia egin behar du, diru gehixeago ordaindu... Egun, guztiz normaltzat bizi dugu, baina jendearentzat sekulako aukera da hautuz beteriko denda batean gertatzea. Horrek akomodatzeko gaitu, molde batekoak bihurtzen. Laborariok ere besteak bezala egiten ditugu gure erosketak, baina multinazionalen esku badago salmenta sarea, multinazionalen esku laborantza... zer gelditzen zaigu? Horregatik da urrats militante bat AMAPetan erostea, hautu amaigabe horri uko egitea. Erraztasunera lerratu zarenean anitz kostatzen da hortik ateratzea. Laborari zein erosleek, denek dugu lan anitz bide errax horietarik ateratzen. Bitartean, janari pozoituarekin zigarretarekin bezala gertatzen da. Paketeetan “ERRETZEAK HILTZEN DU” ageri da, baina jendeak erretzen segitzen du.

Zigarreta paketeetan “erretzeak hiltzen du” nola, “Euskal Herria ez da salgai” ageri da laborantzarako balia zitezkeen lurretan eraikitako etxe berrien murruean.

Espero dut gure esku eta indarrez aitzinatuko garelako lurraren aferan, baina politikariei eta lurraz arduratzen diren egiturei dagokie heien lana egitea. Kanpotik jende anitz heldu da hona, jende diruduna, ahal handikoa, eta inguruko lurrek hainbesteko arrakasta duteno prezioak jasanezinak izango dira guretzat.

adibide. Isilpeko tratu horiek aitzina eramaten badituzte firmen garaipena izanen da, estatuen gaintik herrialdeetan nahi dutena egiteko esku izanen dira. Oraintsu, François Hollandek bere etorkizunerako ikuspegia aurkeztu zigun Parisen, eta nahiz hitza ez aipatu, GEOen oihartzuna entzun genion. Garaipenak lortzea gauza bat da eta lorpenak atxikitzea beste bat.

Zergatik daude, oro har, laborantza eta laborari ofizioa desprestigiatuta?

Laborarien estimua landu behar dugu. Ez da hitzez bakarrik egingen. Azken urte luzeetan eraman den laborantza motaren erruz, jendarteak kategoria oportunistak eta kaltekor gisa ikusten gaitu, janari onaren berme eta ekoizle zintzotzat agertu beharrean. Alabaina, Euskal Herrian, eta bereziki Iparraldean, jendarteak sentsibilizatuago dago, badaki osagarriaren lagun diren kalitatezko ekoizpenak promozionatzen direla. Ez da aski, alta, jendartearen ikuspegia aldatzeko. Kostaldeko egoiliar askorentzat Itsasu da barne alderako azken muga, ondorioz, heientzat hemendik hara diren laborari eta gaineratekoak ezin dira modernoak izan. Laborantza industrialaren gurutzua daramagu gainean. Laborantza mota hori kondentatzea da gure lanetarik bat, beste laborantza eredu batek soilik itzuliko baitigu estimua.

Beste eredu baten bila, Basaburuko Saskia AMAP edo kontsumo talde modukoa abiarazi

Laborarien estimu faltaz mintzo ginen ares-tian, bada Iparraldeak estimu handiegia die kanpoko aberatsei, eta horrek izorratuko gaitu. Gazte denboran hori genuen amorrua, eta biziki ongi konprenitzen dut egungo gazteena ere hori izatea. Urtetik urtera uhina handitzen ari da eta gero eta gaitzagoa izanen da gelditzen.

ELB eta Euskal Herriko Ganbararen inguruan sortu duzuen uhina ere gero eta handiagoa da. Ohartzen gara zenbateko lorpena den, zer suposatzen duen?

Hemen ez hainbeste, baina kanpora ateratzea aski da egiten ari garenaren dimentsioaz jabetzeko. Gure eguneroko dinamika lanpetuan sarturik, iruditzen zaigu hainbeste ardura eta iniziatibek itotzeraino tinkatzen gaituztela, baina kanpoan denek nahiko lukete guk duguna ukan. ELB eta bere inguruko sormarka, kooperatiba, elkarte eta laborari sekulako bizia eta militantzia maila dute. Hori zainetan daramagu, eta pixkanaka, nekazaritza, eta agian jendartea, aldatzen ari gara. Sekulako balioa du gure bizia gure esku hartzeak. Ez da kasualitatea Frantzia laborantza hondea jotzeare egotea, eta hemen dinamika hau izatea. Kanpokoei beti azaltzen diet laborantzarena ez dela mugimendu isolatua, ikastolak, herri irriatiak, kultura... ere hor direla. Nire garaiko lagunak atzematen ditut laborantzatik hasi eta politikaraino. Agian, politika hutsean gara ahulenik gertatu. Orain dela gutxi arte ez gara sartu botere egituretan. Hor sartzen ez ziguten utzi, baina libro utzi ziguten guztia baliatu dugu guk. Baiona baino goragotik Euskal Herrira datorrenak berehala ikusten du lurralde hau berezia dela. Bereztasun hori ikusita, gure kezka nagusienetakoa da belaunaldi berriei formakuntza politikoa transmititzea. Hastapenean aipatzen genuen 80ko aroan, bihotzez komunistak ginen, justizia eta berdintasun egarri ginen, jendarte zuzenago baten ametsa posible zela

sinesten genuen. Egun, ez da ikusten zerk eta nola bilduko dituen gazteak formakuntza politikoari buruz. Horretan ere gure geroa jokatzeko ari gara.

Laborantzaren geroa Nekazaritza Politika Bate-ratua edo PAC-aren negoziaketan jokatzeko den bezala, funtsean.

Egungo laborantza politikaren gida nagusiak diren Europako laguntzak aldatuko direla espero dugu. Gero eta agerikoagoa da orain arteko irizpideak nora garamatzaten, eta nahi izanez gero, politikariek hori aldatzeko ahala dute. Ez da onargarria dirulaguntzak laborari bakoitzaren hektarea kopuruaren arabera izatea. Guk, enpleguaren alde pario egin, eta elikadura burujabetzari atxikitako gure laborantza herriko eta iraunkorra promozionatzen segituko dugu. Herrian herriko janariaren erabakitzea baitezpadakoa da ondoko hamarkadei begira. Politikariek gaurdanik 2020ko PACa prestatzen hasi behar dugula erraten digutenean orain arteko banaketa sistema gaitzes-garria dela aitortzen dute. Hor neurtuko dugu zenbatekoa den itzaletik ari diren botere ekonomiko eta multinazionalen indarra. 2020an banaketa sistemak gaur egungo moldeetan baldin badira seinale txarra. Susmatzen duguna egia bada, lehenago aipatutako Europa eta Amerikako Estatu Batuen arteko tratu liberal horien bitartez, alde guztietatik nagusitzen ahal zaizkigun bihotz eta arimarik gabeko etsaiak dauzkagu aitzinean. Kasu egin behar dugu, hori adierazteak gaixotzat agertzen ahal gaituelako, baina ez dugu ahantzi behar gero eta armiarma sare handiagoa eraikitzen ari diren bitartean gero eta euliagoak garela gure bizimodu arruntean. Horregatik, ahal bezala hortik libratzeko ahalegina egin behar dugu, eta hasierako solasera jini, jakitateari esker lortu dezakegu hori. ■

TALLERES MITXELENA S.COOP.

Torno bertikala: Ø 4.200 x 2.000
Fresadora: 10.000 x 3.500
Barrenatze mekanizatua

Talleres Mitxelena, S.Coop.
Eziago Poligonoa • Zikuñaga Auzoa • 20120 HERNANI (Gipuzkoa)
T 943 55 25 12 - 16 • F 943 55 28 16 • info@talleremitxelena.com

www.talleremitxelena.com